

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

Decima septima causa. Septima post decima prohibet dissolvere vota.
Quatuor quæstiones causæ decimæ septimæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

nasterio, vel quocunque commercio a vendere t. Quod si factum fuerit, non valebit, sed ipsum monasterium in pristinum reformatum statum.

In capitulo sibi habetur. Neminis Regum, aut cuiusquam hominum licet monasterium tradere, vel commutare, vel quocunque commercio vendere.

¶ Vendere] In locis indicatis has se quantum. Hoc etiam divina, & Apollonius, arque canonica iub anathematis pena fanix auditorias.

C. XLI. q Episcopi & fratrum consilio monasteriorum ad meliorandum alii supponere nullus prohibeatur.

Item ex b de decreto Bonifacii.

S 1 c quis vult monasterium suum ad meliorandum in aliun locum ponere, fiat cum consilio Episcopi & fratrum suorum: & dimittat Presbyterum in priori loco ad ministeria ecclie.

C. XLII. q Publica panitia subficiantur, qui circumveniendo aliquis tendere presumat.

Item ex concilio Moguntinensi.

Confiniti e sane facer sita conventus, ut Episcopi, five Abbates, qui non in fructum animarum, sed in avarizie & turpe lucrum in huius, quoslibet homines circumveniendo tollerent, & res eorum tali perturbatione furiperent, poenitentia canonica, utpote turpis lucri factores, sub accepi. Hi vero qui illeci comam depofuerunt, in eo quod ceperint, perseverate cogantur: res vero eorum hæreditibus reddantur.

¶ Copia hoc Burchardi etiam & Ivone restatur ex Moguntino, & modo plenus, scilicet, plane modo, quo nunc legitur in Cabilon. 2. c. 7.

C. XLIII. q Sua voluntate fratrum di quem de suis propinquis Abbatibus filii subsistuntur non vales.

Item ex concilio f Tolentino.

Congregatio & debet sibi eligere Abbatem post Abbatis, sui mortem, vel eo vivente, si ipi dicessetur vel peccaverit. Episcopus enim non debet Abbatem violenter retinere in loco suo. Ipse autem non potest aliquem ordinare de suis propinquis vel amicis sine voluntate fratrum.

CAUSA XVII.

Vadam Presbyter informitate gravatus fieri vele monachum dixit: ecclesiastam & beneficium in manu ad vocati renunciavit. Postquam corvulat, mox se futurum monachum negavit, & ecclesiastam & beneficium repudiavit.

Hic primum queritur, utrum res ipsi teneatur, an loco ei a proprio sua cordi deducatur.

Secundo, an ecclesiastam & beneficium ei reddenda sit, quo prius libera voluntate refutatur.

Tertio, si contigit eum se & sua monasterio tradidisse, an licentia Abbatii licet eis ad propriam h. redire.

Quarto, si pro licentia Abbatii retro abierit, an sua fides ab Abate reddenda sit.

QVÆSTIO I.

Q uod à voto difcedere non licet, multi autoribus probatur. At enim Propheta: i. [Vovete, & reddite Domino Deo vestro.]

a al. comment.] al. commend. b al. ex eodem. c Polyc. l. 3. tit. 12. Burch. l. 3. c. 26. Ivo p. 3. c. 31. d In Cadeo. 2. c. 7. 20. 9. 3. constituit. e Burch. l. 8. c. 92. Ivo p. 3. c. 111. f al. ex eodem. g Magentino. h Burch. l. 3. c. 16. Ivo p. 7. c. 104. i al. prora. k Pfal. 75.

C. I. q Quod Deo voverunt, recesserunt, item Augustinus.

Sunt quadam, que etiam non roventes obtemperant quodam etiam, quod nisi voverimus, non determinemus, sed postquam Deo promittimus, necessario stolidi constringimur.

¶ Hujus capituli ipsa omnino verba non sunt inveniuntur, sed forte eadem habentur apud Cisterciensium in libro de verbis, vobis, quem citat glossa ordinaria ad eam locum.

C. II. q De eodem. Item Hieronymus a.

V Oventibus & virginitatea non solum nubet, sed iam velle, damnable est.

C. III. q Dignus est supplici, qui forsitan subtrahit a voto resiliens.

Item Gregorius in regulo. lib. 1. ep. 33. ad Venantium.

A Nianas & pecunias Deo voverat, quas post dictum virtus perfumatio subtraxit. Sed quod mortuus est, &c. St ergo ille mortis pericolo degeneratus, eos quos deserterat nummos Deo absuluit, considerato pericolo in divino iudicio dignigerus, qui non mos, sed a temeripsum, Deo omnipotenti cui nihil nichil habuit deveras. Subtraxit.

C. IV. q Ante Dei vovos cadunt, quibus quaeconcupis agere recusat. Idem super Exochilem, lib. 1. tom. 3.

Q ui bona agunt, si meliora agere delibetur, post deliberare non faciunt, licet in bonis perseverant, in conspectu tamen Dei cœderent deliberationem. Item paulo Superioris. ¶ Sunt qui certe linquuntur. & Dei servitio se subdere, & firmoletis fe restringere deliberant: sed cum post calorem alios occidit concipiuntur, se retrahendo, ne perdantur.

Si ergo post votum quaque necesse regimur sicut post voventes non solum nubet, sed etiam vole, dannabile est, quod factero iste ad executionem sui voti cogendit, non solum non fieri, sed etiam velle monachum non fieri, &c. &c. et. Quod vero inter voventes iste computandus est, Augustini, e. dicitur: [Dixi confiter, &c.] Aug. Dei est, ut ad salam promissione pecunia dimittatur. Nam promissio ore & tamen Deus iam audit in voto. Non pro opere reputatur. ¶ Seu ergo Prophetia inter voventes quia dixit, Ego confiter, & sic iste inter eodem computandus est, Nam monachus. Haec ita responderunt. Sic post posuisse corde conciper, & etiam ore emulsi, alio tempore obligacione se resum voti facere. Quia 1 ergo iste propinquus erit, utrumque resumere faciat, & utrumque resumere faciat, nec simpliciter enunciavit, non autem monasterio, sed Abbatu, nec promissionem scripti, nequam resumere faciat, utrumque resumere faciat.

¶ Quia ergo in plurimi versus exemplaria sunt inveniuntur questiones secundae.

QVÆSTIO II.

C. I. q Non capitur aliquis in monasterio mensi proficiens fecerit in monasterio.

Unde Alexander Papa secundus ad.

G onfaldus f Presbyter quandam in infra-

G te fervore passionis prebus prefuis, monachum

G promisit: non tanum monasterio, sed

ferradit, nec promissionem script: sed beneficium ecclesiæ in manu advocati refutavit. At postquam convaluit, mox tè monachum negavit fieri. Quapropter quæ & beati Benedicti regula, & præceptu Patris & prædecessoris nostri sancti Gregorii Papa canonica institutio, interdicti monachum ante unius anni probacionem effici, judicamus, & auctoritate Apollonica præcipimus, ut præfatus Presbyter beneficia & claustraria recipiat, habet, & quiete retineat.

C. Beneficiis. In ventu exemplaribus, & apud Iovem quod sive caput hoc copiosus habetur & legitur, beneficium: sed & gessum non est mutationem.

C. II. q. Uxor post præceptum continentis du-

ila dimittit non debet.

Item Augustinus ad Bonifacium comitem epistola 70.

Nos a novimus, nos refles sumus, quod omnes actus publicos, quibus occupatus eras, relinquere cupiebas, & te in omnium sanctum conferre, atque in ea vita vivere, in qua serui Dei monachii vivunt. Cum ergo te effe in hoc proprio gauderemus, navigasti, uxoremque duxisti. Si conjugem non habes, dicerem tibi, quod & Tubanus diximus, ut sanctitate continet viveres: sed ut etiam hanc vitam non exhortari, impedimento conjungi, sine cuius confessione continenter tibi non literivere, quis & si tu poss illa tua verba Tubunensem ducere non diebas, illa tamen nihil eorum scens innocentiter, & simpliciter nupfit.

C. Confessionis officiis capitulo ex verbis B. Augustini epist. 70, sed in epistola redactis. Iuueni integrè refert.

Ex isto certe conceptu monachum fieri, & ore pronunciat, se esse in omnium sanctum conferre, non tam per pœna coactus & fuisse, quam quod corde concipi, & ore pronunciantur. Autem illa Alexander festa confirmatur B. Gregorii, & beati Benedicti, probanda summa subdedit, sed non: ignora vero triennium concedatur.

C. III. q. Ante probationem trienniū nullus in monasterio suscipitur.

Unde ex decreto Bonifacii.

S. I. quis incognitus monasterium ingredi voluerit, ante triennium monachi habitus ei non praefertur. Est in ita tres annos, aut servus, aut liberius & colonus & queratur à Domino suo, redatur ei cum omnibus qua attulit, sicut tamen accepta di impunitus. Si autem intra triennium non fuerit requisitus, postea quia non posset, nisi sit tam longe, quod inventari non posse. Sed 3 tantum est, que in monasterium adducere sit. Dominus servii accipiat.

C. IV. q. Capo hoc etiam ex Pamphilia citatur ex Bonifacio. A Burchardo autem & Iovem, & in plurimi ventu exemplaribus Graeci tributum concilii Toleto. Sed in milio enim, qui impedit, aut manu scripta habeantur, inventum est, eadem ratione sicut sancti capitularibus, & apud Iulianum antecessorem novella n. cap. 11.

C. V. q. Libentus. Si emendationem est ex aliquo manuscripto, & ex eo indicatis, quam lectionem habuit etiam aucto gloria. Antelegatur liber.

C. VI. q. Sed tantum. Hac addita sunt ex locis indicatis.

QVÆSTIO. III.

Quid autem queritur, an post traditionem sit ei faciun*lencia*? Abhati ad propria d*rectives*, facile monstratur non posse fieri. Ipsi enim redire errantibus est. Qui autem manifeste facilius obviare, cum patet, confundit. Hoc autem non falsum non erat, sed etiam permittendo statim existit. Non ergo licet Abhati dare licentiam alioi vero abeant. nec

ille licet utique retrosum abire, quia ex quo semel & Abbatis subiectus ab eis ejus permissione nihil agere potest.

QVÆSTIO. IV.

I Sicut sine licentia Abbatii de monasterio discesseritis, queratur, utrum sua sim ei reddenda, an non. Sed præfessiones, & res ecclesiæ traditas quilibet modo alienare nec Abbatii, nec alio licet.

C. I. q. Honore priuatu, qui de jure ecclesiæ aliquid alienare præsumpsit.

Unde Symmachus Papa [præfessiones a, quas unusquisque, &c.] & et rerum in fundo Ro-

manis, c. 6.

QVICUNQUE b Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum oblitio Dei, & decretu hujs immenor i in constitutum præfessiones committens, pradium & ecclesiæ, magnum vel exiguum, vel quicquid de jure ecclesiæ alienare tentaverit, & donator, & alienator, & venditor honoris sui amissione mulctetur.

I 1. q. **Memor.** In concilio sp. sequitur, cuius Romanæ civitatis facerentes volumus religiosis flexibus devinciri. Nam, ut supera 12. q. 2. non tecum, dictum est, in ea fundo Romanæ tantum ecclesiæ legem Symmachus præscriptum.

2. q. Pradium. Hoc loco omnis verbi sexti capituli, eorum: loco referuntur haec extitulus ejusdem concilii: omnesq; cagia hoc ex verbis illius fundi sua modo collectivè aptavit.

C. II. PALEA.

Item Gregorius Anthonius Subdiacone, lib. 11. epist. 21.

Ratio cum nulla permittit, ut propriis cuiusquam usibus applicetur, quod pro communis utilitate datum esse cognoscitur.

C. III. q. Quæ revocandum putas, quad ecclesiæ contulisti, sacrilegiis crimen inveni.

Item Ambrosius lib. 2. de penitentia, c. 9.

SVNT quæ opes tuum tulit uario menis impulsu, non iudicis perpetuo, ubi ecclesia contulerunt, postea revocandas putaverunt. Quibus nec prima merces ratificata, nec secunda, quia nec prima iudicium habuit, & secunda habuit sacrilegium. Sunt, quos penituerit opes suas divisivisse pauperibus. Sic eos i qui penitentiam agunt, hoc solum timere oportet, ne ipsius penitentia agant penitentiam.

I 1. q. **Capo hoc etiam ex Pamphilia citatur ex Bonifacio.** A Burchardo autem & Iovem, & in plurimi ventu exemplaribus Graeci tributum concilii Toleto. Sed in milio enim, qui impedit, aut manu scripta habeantur, inventum est, eadem ratione sicut sancti capitularibus, & apud Iulianum antecessorem novella n. cap. 11.

C. IV. q. Qui facit loci derelicta rei nere con-

stitut.

Item Gregorius Subdiacono, lib. 8.

SArilegimus d. & contra leges est, si quis, quod venga- stabilitibus locis relinquitur, prava voluntatis studiis suis tentaverit compendios retinetur.

C. V. q. Sacralegi iudicantur, qui ecclesiæ

facultates alienantur.

Item Lucius Episcopus ad Gallicum & Hispanum Epis-

copos, & epibolos, cap. 6.

Mines & ecclesiæ rapiunt, atque suorum facultatum alienantes à liminibus sancta matris ecclesiæ anathematizamus, Apollonica auctoritate pelli- mus, & damnamus, atque sacralegos esse iudicamus:

a. Sup. 16. questione r. possessione. b. Anselm. lib. 4. cap. 300. Polyc. lib. 6. tit. 15. c. Extra de prebenda, cap. ratis. Ansel. lib. 1. cap. 38. Polycarp. 1. tit. 17. d. Ansel. lib. 12. cap. 4. Polyc. lib. 32. tit. 12. e. Anselm. lib. 12. cap. 4. Burch. lib. 11. cap. 19. Ivo pat. 12. cap. 140. & P. 14. c. 89.

& non solum eos, sed omnes confidentes eis, quia non solum qui faciunt, rei iudicantur, sed etiam qui confidente facientibus. Par a enim pena & agentes & confidentes comprehendit.

C. VI. q. Excommunicetur qui confinia ecclesia
frangere tentaverit.

Item Nicolaus Papa b omnibus Episcopis.

2. Sicut e antiquis a sanctis patribus statutum est, statutum, ut major eccliesia per circuitum xl. a passus habeat, capella vero vel minores ecclesias in qua autem confinia curarum * confignere tenaretur, aut personam hominis, vel boni eius inde habuascerit, nisi publicus latro fuerit, quoque emendet, & quod rapuerit redat, excommunicetur.

C. VII. q. Solvatur altario, quod pro emunitate
emendatur ecclesia.

Item ex concilio Triurienensi.

Si quis in atrio eccliesie pugnam committit, aut homicidium facit, quidquid pro emunitate i violata emundandum est, altario solvatur, cujuscumque fuerit ecclesia illa.

¶ Emunitate] Sic etiam apud Burchardum. Tunc habet pro emunitate violata. In aliisque vetustis Gratiani exemplariis legitur, pro emunitate ecclesia violata. Summa autem huius capitis ferme habetur in Triurieni, quod extat cap. 4. & 6.

C. VIII. q. Non licet alii hominem de ecclie
sua rapere.

Item Augustinus ad Bonifacium, epist. 187.

Mixtor f quomodo tam subito fidei murum aries rupter imici. Novi enim quā religione semper nisi eccliesiae Dei venerati. Quo infingere facere ausus est? hominem de eccliesia rapuit? Tuus si de tuo amico forte praesumeret fugitus, posset procul dubio intercessoris causa veniam prometer. Ergo si amicus intenditur, cur Deus offenditur? Sed si de potestate prae sumitur, Nabuchodonosor Regem intende, qui causa superbiae in bove est ex homine commutatus. Non ut confundam te hanc scribo, sed ut g filium charissimum meum. Eccliesia igitur illasum revoca, quem ut irreligiosissimus rapuit. Oblatio vero domus tua a clericis ne fucipiat, indixi b, communionemque tibi interdicto, donec peracta pro ausibis vel errore a me definita tibi penitentia, & tempore ordinato i, pro hoc facto corde contrito & humiliato dignum offeras sacrificium do.

i ¶ Commutatus] Hoc hec ipsa erant interiecta, atque a regno suo profugus recedens, non ante regnum recipit, quam conversus Deum predicit. qui a multis vetustis abfunt, & originali, & bone. Sicut autem inter verba Gratianus infra de penitentia dicit, c. v. videntur.

C. IX. q. Fugientem ad eccliesiam nemo audeat
abstrahere.

Item ex libro capitularium k. 5. c. 90.

Rum ad eccliesiam confignientem nemo abstrahere audeat, neque inde donare i ad poenam vel ad mortem; ut honor Dei, & sanctorum eius conservetur; sed restores eccliesiarum pacem & vitam, ac membra eius obtinere studeant: sicutem legitime componat, quod inquit fecit.

i ¶ Donare] Sic vñ emundatum (autem enim legebatur, damnare) ex episcopo Caroli, & enciso Moguntino, & pluri que vetusti Gratiani exemplariis, & caseri collectioribus: & quanquam apud Burchardum ex concilio apud Theodosium villam,

a Rom. 1. b Inter decretalia Nic. in codice Ormanni. c An fil. l. 5. c. 47. Ivp. p. 3. c. 16. Pann. l. 2. c. 88. d. al. bc. & al. rerum. e Burch. l. 3. c. 16. Ivp. p. 3. c. 111. f Ivp. p. 3. c. 22. g. 1. Cor. 4. h. al. moritrix. i. al. condonato. l. Et in adjectu. o. 29. & in concil. Moguntino. c. 39. l. Burch. lib. 3. cap. 54. Ivp. part. 3. cap. 13. Pann. l. 2. c. 88.

in Panormia ex libro capitularum longe copiusa ex feratur.

C. X. q. Ab eccliesie areatu ingessa, ga diquem de eccliesie violenter rapuerit.

Item Gelasius Vñori, Constantino, Martinu, Riccristino, Sereno, & Timatio Epi- scopi.

Fater a & Coepiscopus nostri Epiphanius sustulit relatione suggegit, Benenatum & Maurum locis tamen municipis civitatis, in consumelam religiosa cerba nimis, & pectibilibi contumacia profundi, & confignientem ad eccliesia septa curialium suum per quidem tument, aut de injuria in sua fecurum ellebore austi irruptione b temeraria mentis admittere quod potestibus quidem, vel Principibus unquam in perpetrare, ut hominem in sanctuaribus confinata (captata) sacerdos absentia c) relinquent, reclamique violenter abstraherent. Quos, quantum nobis fugientes patefecit, merito indigos esse in communione indicavit. Et si revera tam facilius stat admissum, nostra etiam auctoritas in his paretur. Nec enim iure ad supplicandum debet animi qui c) admittere sacrilegium non dubitavit. Nihil enim intra limina tantu[m] venerationi non debuit, unde subi licet eximifit pro sua voluntatis submota & humilitate sibi vindictet, & fuerit. Et adhuc tres charismi supradicti, si manifesta res faciet, ab omnibus patochiarum vestitam nostra praecognitione autoritate prohibite: ut nolum hi, qui injuriarum sanctorum locorum profili probantur d, merito consequantur pro fidei ipsate vindictam, & verum etiam ceteri tali praefatione istius timorem revocentur.

C. XI. q. Ecclesiastum non est dignissimum
qui eas violat.

Item Epiphanius Episcopo.

AD Episcopos certos diximus sufficiens a m. qui eccliesias violante perhibentur, & accusantur dicentes esse dignos.

C. XII. q. Qui eccliesiam Dei vastat, & corderum insequebitur, sacrilegio p. dicatur.

Item Plus Papa, epist. 2. Italio.

Sicut etiam eccliesiam Dei vastat, & eius p. donaria expoliat & invadit, fit sacrilegus, & cuius p. qui quis sacerdotes insequebitur, sacrilegus reus. Et sacrilegus iudicatur, & iugabit. q. Non ergo gravatum est forniciatio, quam sacrilegium. Et fons est peccatum, quod in Deum committunt, quam in hominem si; si gravius est sacrilegium agere, & forniciari.

C. XIII. q. Quā pars feriatur, quā ordine
bus dedicata prae die vexareventur.

Item Urbanus in epist. ad omnes Episcopos, cap. 2.

AT tendendum est omnibus, ne prae die subiectum vexentur. Quod si quis fecerit, polli debet omnioniam (que erga sacrilegos iure promissa est) & tanta damna in infamia, & carceri traducantur, cum pena deportationis uratur g.

a Polyc. l. 7. tit. 1. Ivp. p. 3. c. 120. b d. impone. c d. al. prehablantur. e Ivp. p. 3. c. 119. f Pgh. l. 3. tit. 1. c. 30. Burch. l. 3. c. 29. Ivp. p. 6. c. 43. g. & p. 3. l. Cap. 1. Moguntino sub Arnaldo. c. 11. g. al. ferunt.

ferradit, nec promissionem script: sed beneficium ecclesiæ in manu advocati refutavit. At postquam convaluit, mox tè monachum negavit fieri. Quapropter quæ & beati Benedicti regula, & præceptu Patris & prædecessoris nostri sancti Gregorii Papa canonica institutio, interdicti monachum ante unius anni probacionem effici, judicamus, & auctoritate Apollonica præcipimus, ut præfatus Presbyter beneficia & claustraria recipiat, habet, & quiete retineat.

C. Beneficiis. In ventu exemplaribus, & apud Iovem quod sive caput hoc copiosus habetur & legitur, beneficium: sed & gessum non est mutationem.

C. II. q. Uxor post præceptum continentis du-

ila dimittit non debet.

Item Augustinus ad Bonifacium comitem epistola 70.

Nos a novimus, nos refles sumus, quod omnes actus publicos, quibus occupatus eras, relinquere cupiebas, & te in omnium sanctum conferre, atque in ea vita vivere, in qua serui Dei monachii vivunt. Cum ergo te effe in hoc proprio gauderemus, navigasti, uxoremque duxisti. Si conjugem non habes, dicerem tibi, quod & Tubanus diximus, ut sanctitate continet viveres: sed ut etiam hanc vitam non exhortari, impedimento conjungi, sine cuius confessione continenter tibi non literivere, quis & si tu poss illa tua verba Tubunensem ducere non diebas, illa tamen nihil eorum scens innocentiter, & simpliciter nupfit.

C. Confessionis officiis capitulo ex verbis B. Augustini epist. 70, sed in epistola redactis. Iuueni integrè refert.

Ex isto certe conceptu monachum fieri, & ore pronunciavit, se esse in omnium sanctum conferre, non tamnam pœnae coactus & effusus, quod corde concipit, & ore pronunciavit. Autem illa Alexander festa confirmavit B. Gregorii, & beati Benedicti, probanda summa subdedit, sed non: ignora vero triennium concedatur.

C. III. q. Ante probationem trienniū nullus in monasterio suscipitur.

Unde ex decreto Bonifacii.

Si quis incognitus monasterium ingredi voluerit, ante triennium monachi habitus ei non praefertur. Est in ita tres annos, aut servus, aut liberius & colonus & queratur à Domino suo, redatur ei cum omnibus qua attulit, sicut tamen accepta di impunitus. Si autem intra triennium non fuerit requiritus, postea quia non porrectus nisi sit tam longe, quod inventus non posuit. Sed 3 tantum est, quez in monasterium adduxerit. Dominus servii accipiat.

C. Capo hoc etiam ex Pamphilia citatur ex Bonifacio. A Burchard aeterni & Iovem, & in plurimi ventu exemplaribus Graeci tributum concilii Toleto. Sed in milio enim, que impensa, aut manu scripta habentur, inventorum est, cedentem fuit sancti capitularibus, & apud Iulianum antecessorem novella n. cap. 11.

C. q. Libentus. Si emendationem est ex aliquo manuscripto, & extensio indicata, quam lectionem habuit etiam aucto gloria. Antelegitur liber.

C. q. Sed tantum. Hac addita sunt ex locis indicatis.

ille licet utique retrosum abire, quia ex quo semel & Abbatii subiecti ab sede eius permisso nihil agere potest.

QVÆSTIO IV.

SI autem sine licentia Abbatii de monasterio discesseritis, queratur, utrum sua sim ei reddenda, an non. Sed præfessiones, & res ecclesiæ traditas quilibet modo alienare nec Abbatii, nec alio licet.

C. I. q. Honore priuatu, qui de jure ecclesiæ aliquid alienare praesupponit.

Unde Symmachus Papa [præfessiones a, quas unusquisque, &c.] & et rerum in fundo Romanus, c. 6.

QVICUNQUE b Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum oblitio Dei, & decretu hujs immenor in constitutum præfessiones committens, pradium & ecclesiæ, magnum vel exiguum, vel quicquid de jure ecclesiæ alienare tentaverit, & donator, & alienator, & venditor honoris sui amissione mulctetur.

1. q. Immemor. In concilio sp. sequitur, cuius Romanæ civitatis facerentes volumus religiosis rebus devinciri. Nam, ut supera 12. q. 2. non tecum, dictum est, in ea fundo Romanæ tantum ecclesiæ legem Symmachus præscripsit.

2. q. Pradium. Hoc loco omnis verbis sexti capituli, eorum loco referantur haec extitulus ejusdem concilii: omnisq; cagia hoc ex verbis illius fundi sua modo collectis aptavit.

C. II. PALEA.

Item Gregorius Anthonius Subdiaconus, lib. 11. epist. 21.

Ratio cum nulla permittit, ut propriis cuiusquam usibus applicetur, quod pro communis utilitate datum esse cognoscitur.

C. III. q. Qui revocandum putas, quad ecclesiæ contulisti, sacrilegiis crimen inveni.

Item Ambrosius lib. 2. de penitentia, c. 9.

SVNT quae opes tuum tuum rurio menis impulsu, non iudicis perpetuo, ubi ecclesia contulerunt, postea revocandas putaverunt. Quibus nec prima merces ratificata, nec secunda, quia nec prima iudicium habuit, & secunda habuit sacrilegium. Sunt, quos penituerit opes suas divisivisse pauperibus. Sic eos i qui penitentiam agunt, hoc solum timere oportet, ne ipsius penitentia agant penitentiam.

1. q. Capo hoc etiam ex Pamphilia citatur ex Bonifacio. A Burchard aeterni & Iovem, & in plurimi ventu exemplaribus Graeci tributum concilii Toleto. Sed in milio enim, que impensa, aut manu scripta habentur, inventorum est, cedentem fuit sancti capitularibus, & apud Iulianum antecessorem novella n. cap. 11.

C. q. Sic eos. In originali legitur. Sed eos qui penitentiam agunt, hoc solum penitentia non debet, nec ipsius, &c. Sed ob gloriam non est emendatum.

C. IV. q. Qui sacri loci derelicta rei nere con-

tinetur.

Item Gregorius Subdiaconus, lib. 8.

Sarilegum d. & contra leges est, si qui is, quod vengrabilius locis relinquitur, prava voluntatis studiis suis tentaverit compendios retinetur.

C. V. q. Sacralegi iudicantur, qui ecclesiæ

facultates alienantur.

Item Lucius Episcopus ad Gallicum & Hispanum Epis-

copias, & epibolas, cap. 6.

Mines & ecclesiæ rapiuntur, atque suorum facultatum alienantes à liminibus sancta matris ecclesiæ anathematizamus, Apollonica auctoritate pelli- mus, & damnamus, atque sacralegos esse iudicamus:

a. Sup. 16. questione r. possessione. b. Ambros. lib. 4. cap. 300. Polyc. lib. 6. tit. 15. c. Extra de prebenda, cap. ratis. Amb. lib. 1. cap. 38. Polycarp. 13. tit. 12. d. Amb. lib. 11. cap. 4. Polyc. lib. 32. tit. 12. e. Ambros. lib. 12. cap. 4. Burch. lib. 11. cap. 19. Ivo pat. 12. cap. 140. & P. 14. c. 89.

& non solum eos, sed omnes confidentes eis, quia non solum qui faciunt, rei iudicantur, sed etiam qui confidente facientibus. Par a enim pena & agentes & confidentes comprehendit.

C. VI. q. Excommunicetur qui confinia ecclesia
frangere tentaverit.

Item Nicolaus Papa b omnibus Episcopis.

2. Sicut e antiquis a sanctis patribus statutum est, statutum, ut major eccliesia per circuitum xl. a passus habeat, capella vero vel minores ecclesias in qua autem confinia curarum * confignere tenaretur, aut personam hominis, vel boni eius inde habuascerit, nisi publicus latro fuerit, quoque emendet, & quod rapuerit redat, excommunicetur.

C. VII. q. Solvatur altario, quod pro emunitate
emendatur ecclesia.

Item ex concilio Triurienensi.

Si quis in atrio eccliesie pugnam committit, aut homicidium facit, quidquid pro emunitate i violata emundandum est, altario solvatur, cujuscumque fuerit ecclesia illa.

¶ Emunitate] Sic etiam apud Burchardum. Tunc habet pro emunitate violata. In aliisque vetustis Gratiani exemplariis legitur, pro emunitate ecclesia violata. Summa autem huius capitis ferme habetur in Triurieni, quod extat cap. 4. & 6.

C. VIII. q. Non licet alii hominem de ecclie
sua rapere.

Item Augustinus ad Bonifacium, epist. 187.

Mixtor f quomodo tam subito fidei murum aries rupter imici. Novi enim quā religione semper nisi eccliesiae Dei venerati. Quo infingere facere ausus est? hominem de eccliesia rapuit? Tuus si de tuo amico forte praesumeret fugitus, posset procul dubio intercessoris causa veniam prometer. Ergo si amicus intenditur, cur Deus offenditur? Sed si de potestate prae sumitur, Nabuchodonosor Regem intende, qui causa superbiae in bove est ex homine commutatus. Non ut confundam te hanc scribo, sed ut g filium charissimum meum. Eccliesia igitur illasum revoca, quem ut irreligiosissimus rapuit. Oblatio vero domus tua a clericis ne fucipiat, indixi b, communionemque tibi interdicto, donec peracta pro ausibis vel errore a me definita tibi penitentia, & tempore ordinato i, pro hoc facto corde contrito & humiliato dignum offeras sacrificium do.

i ¶ Commutatus] Hoc hec ipsa erant interiecta, atque a regno suo profugus recedens, non ante regnum recipit, quam conversus Deum predicit. qui a multis vetustis abfunt, & originali, & bone. Sicut autem inter verba Gratianus infra de penitentia dicit, c. v. videntur.

C. IX. q. Fugientem ad eccliesiam nemo audeat
abstrahere.

Item ex libro capitularium k. 5. c. 90.

Rum ad eccliesiam confignientem nemo abstrahere audeat, neque inde donare i ad poenam vel ad mortem; ut honor Dei, & sanctorum eius conservetur; sed restores eccliesiarum pacem & vitam, ac membra eius obtinere studeant: sicutem legitime componat, quod inquit fecit.

i ¶ Donare] Sic vñ emundatum (autem enim legebatur, damnare) ex episcopo Caroli, & enciso Moguntino, & pluri que vetusti Gratiani exemplariis, & caseri collectioribus: & quanquam apud Burchardum ex concilio apud Theodosium villam,

a Rom. 1. b Inter decretalia Nic. in codice Ormanni. c An fil. l. 5. c. 47. Ivp. p. 3. c. 16. Pann. l. 2. c. 88. d. al. bc. & al. rerum. e Burch. l. 3. c. 16. Ivp. p. 3. c. 111. f Ivp. p. 3. c. 22. g. 1. Cor. 4. h. al. moritrix. i. al. condonato. l. Et in adjectu. o. 29. & in concil. Moguntino. c. 39. l. Burch. lib. 3. cap. 54. Ivp. part. 3. cap. 13. Pann. l. 2. c. 88.

in Panormia ex libro capitularum longe copiusa ex feratur.

C. X. q. Ab eccliesie areatu ingessa, ga diquem de eccliesie violenter rapuerit.

Item Gelasius Vñori, Constantino, Martinu, Riccristino, Sereno, & Timatio Epi- scopi.

Fater a & Coepiscopus nostri Epiphanius sustulit relatione suggegit, Benenatum & Maurum locis tamen municipis civitatis, in consumelam religiosa cerba nimis, & pectibilibi contumacia profundi, & confignientem ad eccliesia septa curialium suum per quidem tument, aut de injuria in sua fecurum ellebore austi irruptione b temeraria mentis admittere quod potestibus quidem, vel Principibus unquam in perpetrare, ut hominem in sanctuaribus confinata (captata) sacerdos absentia c) relinquent, reclamique violenter abstraherent. Quos, quantum nobis fugientes patefecit, merito indigos esse in communione indicavit. Et si revera tam facilius stat admissum, nostra etiam auctoritas in his paretur. Nec enim iure ad supplicandum debet animi qui c) admittere sacrilegium non dubitavit. Nihil enim intra limina tantu[m] venerationi non debuit, unde subi licet eximifit pro sua voluntatis submota & humilitate sibi vindictet, & fuerit. Et adhuc tres charismi supradicti, si manifesta res faciet, ab omnibus patochiarum vestitam nostra praecognitione autoritate prohibite: ut nolum hi, qui injuriarum sanctorum locorum profili probantur d, merito consequantur pro fidei ipsate vindictam, & verum etiam ceteri tali praefatione istius timorem revocentur.

C. XI. q. Ecclesiastum non est dignissimum
qui eas violat.

Item Epiphanius Episcopo.

AD Episcopos certos diximus sufficiens a m. qui eccliesias violante perhibentur, & accusantur dicentes esse dignos.

C. XII. q. Qui eccliesiam Dei vastat, & corderum insequebitur, sacrilegio p. dicatur.

Item Plus Papa, epist. 2. Italio.

Sicut etiam eccliesiam Dei vastat, & eius p. donaria expoliat & invadit, fit sacrilegus, & cuius p. qui quis sacerdotes insequebitur, sacrilegus reus. Et sacrilegus iudicatur, & iugabit. q. Non ergo gravatum est forniciatio, quam sacrilegium. Et fons est peccatum, quod in Deum committunt, quam in hominem si; si gravius est sacrilegium agere, & forniciari.

C. XIII. q. Quā pars feriatur, quā ordine
bus dedicata prae die vexareventur.

Item Urbanus in epist. ad omnes Episcopos, cap. 2.

AT tendendum est omnibus, ne prae die subiectum vexentur. Quod si quis fecerit, polli debet omnioniam (que erga sacrilegos iure promissa est) & tanta damna in infamia, & carceri traducantur, cum pena deportationis uratur g.

a Polyc. l. 7. tit. 1. Ivp. p. 3. c. 120. b d. impone. c d. al. prehablantur. e Ivp. p. 3. c. 119. f Pgh. l. 3. tit. 1. c. 30. Burch. l. 3. c. 29. Ivp. p. 6. c. 43. g. & p. 3. l. Cap. 1. Moguntino sub Arnaldo. c. 11. g. al. ferunt.

C. XIV. PALEA.

Item Ignatius Papa.

Si quis ecclesiam igne combusserit, quindecim annis punitus, & eam sedulius restituat, & pretium suum pauperibus distribuat.

Hoc palatio uno tantum Vaticano codice habetur, in quo sicut in solitario & Pamormia citatur ex Igo: a Burchardo autem & Tomo ex decreto Iuli.

Precium suum.] Apud Burchardum l.19, in e. de sacrilegiis, Incendiis ecclesiæ, aut confessiis? si feci, ecclesiæ restitu, & pretium tuum, id est, viiregulum num pauperibus distribue, & quindecim annis per legitas ferias punitus.

C. XV. q. Iuda simili probatur, qui ornamento surplice ecclesiæ.

Item Clemens papa, 2. ad Iacob.

Bona.

Si e fons quipiam Presbyter, sive Diaconus, facrili simoniem vel velum subfractum d' viderit, iudeo Ichanorii simili estimabitur. Qui propter cupiditatem fecerit hoc opus, noverit se supradicti Iudeo suffraganum ponam.

C. XVI. q. De edem.

Item ex penitentiali Theodori.

Pecunia ecclesiastica fura vel rapta, redditur in quadruplicem, populi vero dupliciter. Si quis aliquid de ministerio fidei ecclesiæ furatus fuerit, septem annis punitus, tria in pane & aqua.

C. XVII. q. De edem. PALEA.

Item ex penitentiali Romano.

Si quis clericus furum fecerit capite, id est, qua drupedem, vel domum frēgit, aut quamlibet rem melioris preti furans fuerit, septem annis punitus; Iudas quinque. Si quis autem de minoribus scemel aut bis furum fecerit, reddit proximo suo, & uno anno punitus in pane & aqua: si reddere non potuerit, tribus annis punitus.

Semicula horum legantur apud Burchardum, lib. 11. c. 39. & Iacob. p. 2. 24.

C. XVIII. q. Sacrilegium facti, qui pecuniam ecclesiæ rapi.

Item Angelus & opifl. 1. c. 2.

Qui rapit pecuniam proximi sui, iniuriam operatur, qui aut pecuniam, vel res ecclesiæ absterit, sacrilegium facit.

C. XIX. q. Segregatio ab ecclesiæ clericis, qui servare aut dispensare fuisse ad eam figura.

Item verba e precepto.

mit.

Item ex concilio Ilerdensi, g. 8.
Nihil sicut clericorum servum aurum dicipulum suum, fugientem ad ecclesiam extrahere audeat, vel flagellare punitus. Quod si fecerit, donec dignè punitus a loco, qui honorem non dedit, segregari. Si qui clerici in mutuum credem proriperint, prout dignitas officiorum in cali excelsi contumeliam peralter, a Pontifice dubitatus vindictetur.

C. XX. q. Qui de atrio vel porticibus ecclesiæ fugientem alfrabit, excommunicatur.

Item ex concilio Tiberiensis, g. 22.

Si quis h. cummax, vel superbus timorem Dei, vel reverentiam sanctarum ecclesiærum non habuerit, et fugientem servum suum, vel quem ipse per-

fecurus fuerit, de atrio & ecclesiæ, vel de porticibus quolibet modo ecclesiæ adharentibus per vim affractaret, pro immunitate nongentos solidos Episcopo componat, & ipse publica penitentia iusto a judicio Episcopi multetur.

Atrio.] In duobus versionibus codicibus Gratiani legitur, de atrio: in capitularibus vero, de ecclesiæ.

Sacrilegum ergo est, quicunque faciunt violas, vel auferendas faciunt de sacro, vel faciunt de non sacro, vel non faciunt de sacro. Dicitur istam sacrilegum committere, qui existent & impensis manus in clericis iniecunt. Porro ipsum sacrilegum duplum continet panam, pecuniarum videlicet & excommunicationis. Peccataria eius persolvenda est, ad quos querentes sacrilegi pertinet.

C. XXI. q. De multispli genere sacrilegii.

& penitentiis.

Unde Joannes Papa. officium foris omnia.

Episcopu.

Visquis & inventus fuerit reus sacrilegii, Episcopis, vel Abbatibus, five personis, ad quas querimonia sacrilegii justè pertinuerit, tringita libras examinatis argenti purissimi componat. Sacrilegum committere, si quis infreget ecclæfam, vel tringita ecclæfisticis passis, qui in circuitu ecclæfam fuerint, vel domos, quæ intra predictos passus fuerint, aliquid inde diripiendio, vel auferendo: seu qui injuriante vel oblatione rerum inuenient clericis arma non ferentibus, vel monachis, five Deo devotis, omnibusque i ecclæfisticis personis. Capelle, que sunt intra ambitum mureorum castellorum, non ponantur in hac tringita passum observatione. Similiter sacrilegum committitur auferendo faciunt de sacro, vel non facrum de sacro, five facrum de non sacro. Idem.

¶ Si e quis domum Dei violaverit, & aliquo sine licencia illius, cui communia esse dignolitur, inde abfert, vel ecclæfisticis personis injuriam fecerit, donec in conventu admonitus legitime satisfaciat, sciat se communione & privatum. Si verò post secundam & tertiam conventionem coram Episcopo satisfacere detrefaverit, sacrilegii periculus ab omnibus obnoxius teneatur: ita ut secundum Apostolum & nemini fidelium misceatur. Idem. ¶ Si f. qui monasteria, & loca Deo dedicata, & ecclæfias infringunt, & deposita, vel alia qualibet exinde abstrahunt, damnum novies componant, & emuniratrem tripliciter, & velut sacrilegi canonice sententia subfigantur.

¶ In episola manu scripta Leonis elevi, scripta Episcopi & Abbatibus per Narbonensem & Hispanicas provincias constituta, prescripuit observari lex contra sacrilegum in concilio Ticeanensi edita, carum Ludovicum Imperatorem, & quamquaque tribus Episcopis. Debet autem sicut ipsius epistola verba ab his que recantant & Gratiano, & a exerci collectibus: sed eadem sententia.

¶ Omnisbusque ecclæfisticis.] Apud Leonem legitur, devotis omnibus, ecclæfisticis perfonis. Non enim capella, qua infraambitum mureorum castellorum sunt, mituntur vel ponuntur in hac observatione. Nec multi aliter apud alias collectibus.

C. XXII. q. Nisi canonice iudicatum Episcopu.
pnon qui comprehendit laicos, ex-

comunicatur.

Item Alexander Papa II. g.

Si quis deinceps priorum, aut cuiuscumque dignitatibus vel cuiuscumque ordinis laicorum Episcopum comprehendenter, percerfut, aut aliqua via propria lede expulerit, nisi forte iudicatum canonice, autores

a al. iusta iudicium. b Anfl. 1. c. 1. Bar. 1. c. 204. Ivo p. 3. c. 127.
Pam. 1. c. 70. b al. complicit. c 1. p. 2. c. 1. & p. 6. c. 88.
d al. subtrahit. e & in opib. Lodi, c. 6. f. Ivo p. 3. c. 117.
Pam. 1. c. 67. ibid. c. 31. g. Et bib. capit. C. 18. & in legib.
Eduard. lit. 3. h. Bar. 1. c. 197. Ivo p. 3. c. 114.

Iuncto apud Photius, g.

& cooperatores tanti sceleris anathematizentur, & bona eorum eccliesi ipsius iuri perpetuo tradanur. ¶ Si vero in Presbyterum, vel in quemcumque inferiorum gradum clericum huc eadem praefumperit, canonice prominentis aquae depositioni subiecitur. Si conutum fuerit, excommunicetur.

C. XXIII. ¶ *Flagellatores Presbyterorum post terram admotum, si non respuerint excommunicantur.*

Item Nicolaus Papa Thaddeus Archipapa Mediolanensis a.

DE b Presbyterorum flagellatoribus, & occisoribus, & pradonibus scilicet, qui faculari brachio minime coercent, iuxta preceptum Domini placet, ut fratrem amore convenienter secundo actetur. Qui sine non audierint, convenienter ecclesia eos sacra communione privare, atque (finitia obtinente permanentes, lacerdotalia monita forte contempserint) ab eccliesi compage sub anathematis interdictione refecere licentiam tribuimus. ¶ Quos etiam resipescentes tandem digna satisfactione premissa in gremium matris ecclie revocari noveris posse.

C. XXIV. PALEA.

[*Item ex concilio Moguntino lib Radom. c. 2.*] **Q**ui penitentia secundum canones imponatur: at si negaverit, si liber est, cum fuga in duobus 2 juret; si autem fervus, super diuademam vomeres ferventes se expurget. Convictus vero noxie usque ad ultimum vite tempus militie 3 cingulo caret, & absque spe conjugi maneat.

¶ Hac Palea in uno tantum Vaticano Gratianus codice habetur.

1. ¶ *Duodecim.* [Sic in codice Vaticano, & ceteris locis indicatis. In vulgaria Gratianus codicibus legebatur, viginti annorum pena.

2. ¶ *Cum fuga in duobus.* [In concilio ipso legitur, cum diuademate: *Burchardus tamen, & Ivo, & codex Vaticanus concordantem cum vulgaritate.*

3. ¶ *Militiae cingulo.* [Sic etiam in Decretalibus, & apud Burchardum & Iovensem. In concilio autem legitur, cingulum deponat, & uxorem amittat.

C. XXV. PALEA.

[*Item ex concilio Triburensi.*]

VIT d Presbyteri non vadant, nisi stola, aut oratio induti. Et si in itinere spoliantur aut vulnerantur, vel occiduntur, non stola vestiti, simplici emendatione solvantur: si autem cum stola, triplici.

C. XXVI. PALEA.

[*Item ex codem. c. 1.*]

Omnes e Presbyteri interfectores i compositione Episcopi, aut cuius parochiam pertinet, solvantur ita videlicet, ut medietatem Vuiregeldi 2, eius Episcopus utilitatis eccliesi cui prafuit, tribuat, & alteram medietatem in eleemosynam illius justè diperpetiat: quia nullus nobis ejus heres proximior videatur, quam ille, qui ipsum domino sociavit.

Hac quoq palea in uno tantum Vaticano codice habetur. ET autem in capitulo suo (unde citatur in Pannmeria.) l. 4. c. 10. & in Decretalibus, sit de penite Presbyteri. In concilio etiam Triburensi, quod exstat, c. 4. habens quiddam simile.

1. ¶ *Interfectores.* [Sic etiam in Pannmeria. Vaticanus codex habet, interfici. In capitulis legitur, Presbyteri interfici Episcopo, ad cuius parochiam pertinent.

a. In chronicis Mediolan. b. Iusap. 10. c. 20. c. Ext. de poni. & rem. c. 2. Bur. l. 6. c. 7. Iusap. 10. c. 136. d. Prima pars habetur Ca. lib. 8. cap. 169. Bur. lib. 6. cap. 10. Iusap. 10. c. 139. e. Ga. 1. 4. c. 11. extra. de poni. cap. Presbyter. Bur. l. 6. c. 11. Iusap. 10. c. 140. Pann. l. 3. c. 6.

solvantur secundum capitulare gloriosi sancti nostri: ita videlicet, &c. Variis in Decretalibus gradibus & Iusenbachis modo: Presbyteri intermedii sicuti Episcopo, ad cuius parochiam pertinet, solvantur ita videlicet, &c. & similiter locatio habetur in concilio Triburensi. & quod quantum est uniuscaput, nihil sicut est hoc modis: reliqua autem sunt emendata ex locis indicatis.

2. ¶ *Vuiregeldi.* [Antea legebatur, Remedium, in datum est ex ceteris locis indicatis, praterquam in Decretalibus abest utrum vox: legata fuisse in prima collectiva.

C. XXVII. ¶ *Pro graduus venienti m. literis, qui clavis occidunt.*

[Item ext. 2. Cap. 6. 90.]

Qui a Subdiaconum occiderit, ccc. solid. comp. Episcopum, dccc. qui Monachum, ccc. Qui b occidit monachum, aut clericum, am. Linquatur, & Deo in monasterio servata, custodiante vita sua, nonquicunque ad facultatem reveretur, & legem publicam penteentiam agat. c.

C. XXIX. ¶ *Quis clericus periretur, compunctetur, & non nisi à Romani pontifice.*

[Item Innocentius Papa II. in concilio Lateranensi. c. 6.]

Si d quis suadente diabolo hujus facilius insinuerit, quod in clericum vel monachum lenta manus injeccerit, anathematis vinculo tenet, nullus Episcoporum illum prasumfat absolvi, inde tuis urgente periculo, donec Apollonico confundetur, & eius mandatum suscipiat.

1. ¶ *Rectum.* [Sic est emendation ex codice non lib manu scriptis, & concilio Eugenii tertii, c. 4. d. 10. in 2. tit. antea legebatur, vitium, vel crimen incunatur.

3 pars. *Qui autem de ecclesia vi aliquem evaserit, ex parte eccliesie, vel locis, vel cultis, sacerdotibus, & nonnullis imperiis importaverit, ad inflatus publica crimina, & in ecclesiasticis & consuetudinibus, five confessis, capitali pena & ribus provincia servetur: sicut in prima libra ecclesie quae de Episcopis & clericis, le. [Si qui in hoc genere facilius evaserit,] & in Digestis rituali. Ad legem Iudiam reponitur ultima. Committunt etiam sacrilegionem, quae immo facilius aut negligenter committuntur, aut negligenter offendunt: aut qui de principali iudicio dispensata, datur ei dignitas, quem principi elegi: vel qui non vera persona procula provinciale & civis balancer, officiam gerenda ac administrativa deponderet, ut Codicis lib. 9. titulus de ratione legi. Similiter de iudicio summis Pontificis dictis diligenter.*

C. XXX. ¶ *Nominis est permissione papali. Papa statim iudicare, reponit sententiam retrahit.*

[Item Nicolasus Papa omnibus Episcopis.

Neminis est de sedis Apostolica iudicio papali illius sententiam retractare permittit, ne propter Romanie ecclesie primatum, Chilico missi beato Petro Apollonio divinitus collatum.

¶ *Episcopa, ex qua hoc caput est fungitur.*

a. Et in concilio Tiroleano, c. 11. & ius legi Longiori, lib. hominis, l. 27. Pannmer. l. 3. c. 1. Bur. l. 5. c. 1. Iusap. 10. c. 9. & 12. similitate quadam. b. Iusap. 10. c. 5. Pann. l. 3. c. 8. c. algorat. d. Pann. l. 3. c. 1. iudicatura. l. facilius. f. vera letitia in gloria. f. Iusap. 10. c. 4. c. 10.

aliqua ratione simile habetur in epistola prima ad Mechanem impetratorum.

Sed leges quecum reatum incurrit, qui iudicis publica officia amittit.

C. XXXI. q. Sacrifigan faciunt, qui iudicis publica officia amittit.

Unde in Toletano concilio 4. c. 6. leg. 10.

Constituit a sanctu concilium, ut iudicii aut hi qui ex iudicant, officia publica nullatenus apparant, quia sub hac occasione Christiani injuriam faciunt. Id eoque iudicis provincialium cum sacerdotibus eorum representationes fraudulenter elicitas, r. suspendunt, & officia publica non agere non permittant. Si quis autem iudicium hoc permitterit vel in sacrilegio excommunicatio proferatur, & si quis farefierit, publicis cedibus deputetur.

V. Elicitis. 1. Sicut mandatum ex edicto Lutensi regio: quoniam in suis codicibus concordatorum, & Gratiani legatur, relictis.

4. pars. Vixion ne reverentia religione domini suò iure fraudant, & famili ad ecclesia septa confugientes, inde nequaquam diligenter, sacri canones eti infirmantes, ut profecto a Domini faciemur inquit, etiam redimantur mali.

C. XXXII. q. Post profanam securitatem foris regnante domini, qui ad ecclesias confugiant.

Unde Gelasius papa scribit Bonifaciu Episcopo.

M. Fuentes e domino famulis, si ad ecclesia septa configuntur, intercessiones debent quatuor, non latrabo: ne hinc ipsa profanum tradidat temeritatem, augest remendi. Filii enim nostrar vir spectabilis Petrus queritur servum suum in ecclesia sancti Clementis dominum commorari, cui cum deputasset sacramenta prefatis illam egredi nulla ratione voluisse. Et ideo dictus lapidatus & homo de presenti cum eo, quem oleges illi multitudine, cum de impunitate eius sacramenta prebeat, cum statim facias ad dominum suum modis omnibus remcare: aut si in hac perfidia ffor- te perirent, post sacramentum sibi perfidiam redditur.

C. XXXIII. q. Securitate recepta ad ratocinaria reddenda, fugitus ab ecclesia redi- re cogantur.

Idem Ioann Episcopo Viennensis.

V. Xor & Felicis & filia Romani, quia sic oportuit, per- venerunt. Si quidem hunc ipsum primum se ad Barbaricum confidencem, leque bona causa habere iactant, egredi fab hac conditione precipimus, ut si alios sive fideli & rationabiliter allegaret, nihil circa eum proflatos sive fieri, durumque paternar. Aliquis si contra idem, & utilitatem Dominicam venisse probatur, ipse fibinet imputaret, atque a domini oratione congregata subjeceret. Qui superveniente anno nonno, viro spectabilis Orthacio, scilicet ad singula quoque convixit, ut os aperire non posset, & vera esse, quia hinc obiectum, vocem propria fatetur, id eoque teneatur custodia mancipatus.

C. XXXIV. q. Enipianus in libertatem servus, cui Christus iudeus significans circumcisum imprestit: aliquam ab ecclesia domini suo redi- datos invicte.

Idem Symmachus, & Constantinus, & Laurentius Episcopi.

Iudas t qui iudicato profellos exsult, mansipum

sui juris, quod ante paucos annos le afferri comparare, nunc ad ecclesiam Venetranam configuisse suggestus (sic ut posteriori non annexus ostendit) eo quod dicat sibi ab infantia Christiano super a praefato domino signaculum circumcisum infixum. Quapropter vestra diligenter inter utrumque sollicita cata rerum fideliter examinet veritatem, quatenus nec religio temerata videatur, nec servus haec obiectio mentitus, competentis iura domini a defensore contendat.

C. XXXV. q. De atrio ecclesie (quod triginata peccatum clauditur) nisi prius data securitate fugient non abstrahatur.

Item ex concilio Toletano 12. c. 20.

D. Iffinavit a sanctu concilium, ut nullus audeat configuntur ad ecclesiam, vel reficiens inde abstrahere, aut quodcumque nobilitatis, vel danni, seu spoliis, residentibus in loco sancto inferre: sed effi potius his ipsi, qui ecclesia petunt, per omnia lictum, in triginta passibus ad ecclesiam januis progrederi in quibus triginata passibus unicuique ecclesie in toto circuitu reverentiae, & securitate, sic tamen, ut hi, qui ad eam confundunt in extrinis, vel longe separatis ab ecclesia dominibus nullo modo abscedant: sed in hoc triginta passuum numero absque domorum extranciarum receptaculo prægrediendi d' atrium obtinebunt: qualiter ad e requiri natura usum debitis exeat locis, & nullo teneantur eventu necessitudinis, qui Dominicis se defendentes committerent clauditur. Si quis autem hoc decretum tenaverit violare, & ecclesiastica excommunicatione subiaceat, & securitate regia feratur sententia. Ipsos autem, qui ad ecclesiam configuntur fecerunt, si juxta præceptum canonum instituta hi, qui eos repentint, sacramenta reddiderint, & sacerdos ecclesia ipsius ab ecclesia non abstraherit foribus, aut fuga talium, si evenerit, sacerdoti quarenda est, aut dannorum sententia secundum electio- nem principis hujusmodi sacerdotibus irroganda.

C. XXXVI. q. Ante securitatem accipiunt de atrio ecclesie fugitives non cogi- tur exire.

Item ex concilio Aurelianensi primo, c. 3. & 5.

I. D. si constitutus obserendum, quod ecclesiastici canones decreverunt, ut ad ecclesia atris, vel domo Episcopi reos i. abstrahere omnino non licet: sed nec alteri configurari, nisi ad Euangelia dictis sacramentis de morte, & debilitate, & omni poenarum genere sunt fecuti: ita ut ei, cui reus fuerit criminotus, de satisfactione conveniat. Quod si quis sacramenta sua convictus fuerit violare, reus perjurii non solum a communione ecclesie, omnium clericorum, verum etiam & catholicorum convivio separetur. Quod si is, cui reus est, noluerit a libi intentio- ne faciente componi, & iuste reus de ecclesia actus timore discesserit, ab ecclesia clericis non quiaatur. Sevus q. etiam qui ad ecclesiam configuratur, pro qua- liber culpa, si à domino pro admissa culpa sacramentum suscepit, statim ad feruntur domina redire cogi- tur: & postquam dato sacramento domino suo fuerit con- fignatus, si aliquid pessum pro cedem culpa, quia excusa- tur, probatus fuerit pertulisse, pro contemptu ecclae- sit, & prævaricatione fidei, à communione & convivio catholicorum extraneus habeatur. Si vero servus proculpa sua ab ecclesia defensatus sacramenta domini b. clericis

a. Dinglin. 3. 4. aquilla. Iov. p. 12. c. 9. b. al. Grig. c. 10. 16. 4. 6. & p. 12. 10. Panorm. 12. 1. 7. d. al. commemo- ratione. e. al. sapienti. f. al. persecutor. g. al. Veras. h. Iov. p. 12. 5. 7. i. al. auct. seditionem. k. Iov. p. 12. 12. 13.

2. al. dominis. b. Iov. p. 3. c. 12. Panorm. 1. 2. c. 7. c. al. obseclementis.] orig. d. al. progenient. e. al. qualiter regu- fera natura & usum debitis explicans locu. f. Radamus fam. c. 22. Bur. 6. 3. 1. 109. Iov. p. 3. c. 107. g. C. Bur. 6. 3. 1. 109. Panorm. 1. 2. 6. 7. h. al. sui domini.

exigentibus de impunitate perceperit, exire nolentem à domino licet occupari.

1 ¶ Recos] Sic etiā emendatum ex originali; Rabano, Burchardus & Ivo, ciam in Gratianū collectibus etiam manu scriptis legerebatur, eos.

2 ¶ Noluerit sibi] Antea legislator volerat. Mutatum est ex concilio exemplaribus etiam manu scriptis, & nonnulli ipsius Gratiani, & eatis collectibus: quoniam in recentiore Coloniensi editione alii dicit, ibid.

3 ¶ Excusat] Sic in omnibus Gratiani & conciliorum codicibus impremis & manu scriptis. Apud eatus collectibus, & accusatur.

5 pars. Occasione namq; religiosi servus dominum suum contemneret, & ejus ministerium defuisse non debet.

C. XXXVII. ¶ Religiosi occasione dominum suum non audierat servus contemne-

re.

VII. ¶ quis servum alienum occasione religionis doceat contumaciam suum contemnere, & ejus ministerium defuisse, ac non potius docuerit eum suo dominio bona fide, & cum omni honorificencia defuisse, anathema sit.

C. XXXVIII. ¶ Corripatur durissime, qui cau- sareligiosi docet servum dominum suum contemne-

re.

Item ex concilio Martini Papae, b c. 47.

VIII. ¶ quis servum alienum causa religionis doceat contumaciam suum, & recedere a servitu eius, discilium in omnibus arguitur.

C. XXXIX. ¶ Primiti insinuerunt necessitas, que res ecclie distrahere com- pellit.

Item ex concilio Carthaginensi c, c. 26.

Nihil d res ecclie distrahatur. Quod si redditus eius non habet, & aliqua summa necessitas cogit, hanc insinuandam eff primati ipsius provincia confitemus, ut cum statuto numero Episcoporum, utrum faciemus it, arbitretur. Quod si tanta urget necessitas ecclie, ut non possit ante primatum confilere, factem vicinos & testes convocet Episcopos, curans ad concilium referre omnem ecclesiam necessitatem. Quod si nec fecerit, reus Deo & sancto concilio venditor honore amissio 3 tenetur.

¶ Hoc est caput 26. Carthaginensis unicū, inserto in codice canonum, item graci, quo simpliciter ex c. 4. conciliis quinti Carthaginensis. In neutrō tamē sicut hac omnino verba, nullus res ecclie distrahatur: sed, Placuit, ut rem ecclie nemo vendat, quemadmodum & apud Iovem.

1 ¶ Quid si redditus] Graci est, ὅτι μηδέ τις id est, sed ἀλλοι, id est, Quia quidem res si redditus non habent.

2 ¶ Vicinos testes] Sic in codice canonum, & sero in grecō canonō, in margine recessuum Coloniensium editionum. In contextu autem ipsorum, & veteris omnibus editionibus, ac duobus Vaticani codicibus, & apud Iovem legitur, factem post factum curiositatem habeat, & vicinus Episcopus hoc ante iudicari, & ad concilium, &c. In Sorsenī autem rego, curer hoc statim agere, vel vicinis, &c.

3 ¶ Honore amissio] Verba hec sunt in concilio inserto in codice canonum, in codice Sorsenī rego, & canonō graci. Absunt autem ab omnibus conciliis quinque Carthaginensis, & duobus Vaticani exemplaribus & eis.

a Ivo part. 6.c. 102. & par. 13.c. 49. b In capi. grecarum Synod. Martini Bracar. Bur. l. 8.c. 25. Ivo part. 7. cap. 43. c Et in Carthag. cap. 4. d Ans. 5.c. 45. Ivo p. 3.c. 13. e alian- te confundere.

C. XL. ¶ Similitudinem Episcopi quidam Abbas vendiderit, in iurisdictione ducatur.

Item ex concilio Agathenī, c. 26.

In a venditionibus, quas Abates facere primita hæc forma servetur, ut quidquid sine Episcopi licencia venditum fuerit, ad potestatem Episcopi revertatur. ¶ Mancipia vero monachis donata ab Abbatibus non habentur. Injunctum enim putamus, ut monachis titulum ruralis opus facientibus, servi cum liberto potuerint.

1 ¶ Licentia] Sic ex scriptis in margini in manus Coloniensis editionibus: sed in antiquioribus, & codicibus scriptis, & apud Iovem est, notitia.

6 pars. ¶ Etiam Episcopo consentiente mandat ab Abate data fuerit, nullus momentus erit donatio, ut pro ecclie fabriacā ergendam donatorem presceleret. Quia ab eo donare licet, quantum ecclie paries concubito.

C. XLI. ¶ Nullo titulo res manu scripta vel ab eo jure segregari.

Unde Gregorius scribit lib. 7. indit. epist. 3. in Episcopo Siciliensem.

Q vesti nobis sunt prædicti monasteri mortales barum suum terram intra Scyllacum i colla que in c. pedes extenderit, sub praetexta libato ecclie fraternitate tua donationis titulo constat. Et ideo volumus, quantum paries pollii aliqui ecclie circumdate, juri ecclie vindicant. Quia vero extra paries ejusdem ecclie, esse potest, ut monasterii sine difficultate aliquis reveneret, nec mundanarum legum, nec sacram carcerem, nea permittunt res monasterii de jure ejus quidam non segregari. Ex proper donationem ejusdem res contra rationem facta est, fine aliqua dilatatione.

1 ¶ Intra Scyllacum] Sic ex scriptis in margini in manus duobus episcopulari: a qua letione nullus Gratianus ria parum discrepat. In vulgaris erat, in Translatum.

C. XLII. PALEA. Hanc & ergo scriptorum nostrorum pagina futura tempore aetate ab omnibus Episcopis statuimus, illibataque servari: ut & fax ecclieante Domino, tantummodo fini iure omnes monasteria eccliefratitatis conditionibus, seu impetratis quibuslibet obsequiis, nullus nulla inde jaceat, nullus canonicis iuribus defervat, nullus vocationibus, divinum opus cum humana perficiant.

¶ Hac palea ab est: vetustissima, ut in hac temere translata est: cuius latet in se, ut quae haec ergo, ubi nomina inveniuntur.

Sed istudnam est, quod aliud est in sua vel propria usus res ecclie convertere (quare principia operari canones ubiq; prohibent; & damnacionem ejusdam est, quod ex dispensatione charitatis, summa reformatur: ut quandoam illi sua reddatur, qui in facie perire conteruntur. Quod non tam iure, quam per multos sanctiorum scelus legamus. Beatus & capi omnis angelus duobus juventibus, quis posuerit omnia Ceniso reliquias, & pauperibus erigat, sicut & redditus, ut canela que vendiderant, sibi retinerent, beatus Iosephus non obstat redditus, qui posuerit erga fuerunt, sed alia recomponatur, quia posse

a Ivo p. 3.c. 162. Sup. diff. 5. Abbat. b In capi. grecarum. c Abdatis 1. iuris Apollon.

q[uod] ecclesiasticis facultatibus manu[m] compitata fuerant. Si milites s[an]c[t]i abbatis vel Episcoporum aliquis habuerit, qui in ecclesiasticis facultatibus nondum fuit adiunctoratus, exemplo beatis Ioannis de Lierentibus oblatas verò ecclesia retinetur. Et Secundum a erat alia exemplaria, que tamen quae oblatas sunt, laudabiliter reddenda magistrorum.

C. XLIIIL q[uod] Non debet ecclesia sibi sapere, quae filio exhortate sibi offereantur.

At minus Augustinus b in sermone 2. de vita clericorum.

Vndeque e[st] vult exhortatio filio heredem facere ecclesiam, querat alterum, qui suscipiat, non Augustinum: immo Deo proprio, nullum inventet. Quam laudabile factum sancti & venerandi Episcopi Aurelii Catharinensis! quomodo implevit os omnium, qui fecerunt laudibus Dei? Quidam enim cum filios non haberet neque speraret, se[nt]ius omnes (retento sibi ususfructu) donavit ecclesia. Nati sum ei filii potest: & reddidit Episcopus nec etiam opinant illi, quae donaverat. In potestate habebat Episcopus non reddere, sed jure fori, non iure poli.

Ea quid aliquando oblatas iure & laudabiliter redduntur. Verantur, non hoc exemplo recedunt sua reddenda, mutantur. Atut el enim in professione sua, ut te perficie, atut a proprio sacerdotio dederunt. Si sanctus Aurelius degenz in loculis habens oblatas reddidit, quia post oblationem filii accepit, non idem in ap[osto]lismus enuntiat sibi reddenda sunt, quibus utilitas necessaria fabriqueretur, ut could redirent ad ordinem, a quo recesserant. Sed statim & prefectoribus subiectus necessaria fabrificationis, scilicet ab Episcopo s[an]c[t]o numerum tempus redimere, ut expeditius statim venire: si ne ecclesia facilius patitur, ne difidens in terris precipitate, ne in pomicis monachorum, aut in cunctis monasteriorum occasione sicutur exarcteatur, laudabilius sibi suos duos reddantur, sed auctori finantur, quam ab illo ista infundatur.

CAUSA XVIII.

Quidam Abbas consecratus in Episcopatu[m], prout monasterio multa contulit, palites in Episcopatu[m] plura acquisivit: cui dum fratres successorem querentes, Episcopus hoc sicut electioe volebat inferre, ut per ipsum Abbas in monasterio ordinetur: fratres resistuerunt.

I. Quoniam primo, an monasteriorum possit petere, que ab Episcopo possint hanc, an episcopatu[m] ecclesia possit sibi vindicare, que monasterio fuerint tradita.

2. Secundo, an per Episcopum Abbas sit elegenda & ordinanda, an tantummodo a propriis fratribus sit instituendum.

C. I. q[uod] Quod de monacho Episcopus ordinatur, quod ante consecrationem habuit, monasterio, quid vero post consecrationem acquisivit, propriæ ecclesiæ retinguit.

STATUTUM a e[st] rationabiliter secundum sanctos Patres a synodo confirmatum, ut monachus, quem canonica electio a Hugo regulis monastice professionis absolvit, & facra ordinatio de monachio Episcopum facit, velut legitimus hares paternam sibi hereditatem posse iure vindicandi potest habeat: sed quidquid acquisierat, vel habere viuis fuerat, monasterio relinquat, & Abbatis suis, qui fuerat secundum regulam sancti Benedicti, arbitrio. Postquam enim Episcopus ordinatur, ad altare, ad quod sanctificatur, & titulatur b, secundum sacros canones, quod acquirere poterit, reficiatur.

QUÆSTIO II.

SEQUAMUR vero questionem terminat auctoritas Tolentani concilii 4.o.10. dicente.

C. I. q[uod] Abbates & alia officia per Episcopum possident instituti.

HOC tantum sibi in monasterio vindicent sacerdotes, quod præcipuum canones, id est, monachos ad confirmationem sanctam promovere, Abbes, aliaque officia instituire, atque extra regulam facta corrigere. Quod si aliquid, in monachos canonibus interdictum praetulerit, aut usurpare quidpiam de monasteriorum rebus tentaverit, non decit ab illis sententia excommunicationis.

2. q[uod] Ex parte Gregorius scribiti Celsino Arisenensis Episcopo.

C. II. q[uod] Congregatio monasterii, non Episcopatus, aut aliquis extraneorum, Abbatem instituit.

ABBAS in monasterio non per Episcopum, ut per aliquem extraneorum ordinetur: neque ab Episcopo Missa ibi celebretur, ut nulliusclericis subieciantur.

GHo[mo] capit[us] eadem est sententia ac sequens, in quo sunt ipsa B. Gregorii verba. Itaq[ue] haec videtur summa quadam sequens: & propterea in aliquot versibus exemplariis non sunt distincta.

C. III. q[uod] De eodem. Idem eidem Celsini Episcopo, lib. 4. epist. 43. sive cap. 87.

ABbatem cuilibet & monasterio non alium, sed quem dignum motibus atque actibus monastice disciplina communis consensu congregatio tota poposcerit, ordinari a volumus. Missas autem publicas per Episcopum vel clericos in e[st] monasterio fieri omnime prohibemus.

1. q[uod] Vel clericos] Verba haec non ligantur apud B. Gregorium: omninoq[ue] novacula videtur confusa immutata a colledore.

C. IV. q[uod] Ille debet Abbas institui, quem sua congregatio, & possessio[n]is domini n[ost]ri ordinari poposevit.

Item Pelagius Papa Melito Subdiaconem.

ABbatem f in monasterio illum volumus ordinari quem sibi de sua congregatione & monastico electio, & possessio[n]is dominus, & (quod magis observandum est) ordo vita, ac meritum poposcerit ordinari.

a aliter Sequitur. b Et form. 52. al. 53. ad fratres in eterno, Burchardus lib. 1. cap. 320. citat concilium apud Al-

phonse Conradum Regem: item, Ius part. 5. c. 43. sed exprimit, Al-

phonse vero part. 1. c. 10. plura de hoc consilia referuntur.

Regno Conradi p[ro]fessimi & Christianissimi Regis

quinto congregata est facta generalis synodus apud Al-

phonsem (al. Alphonsem) in p[ro]prio R[ome] heretice, presente videlicet

Petrus venerabilis Episcopo.

Et in concil. Aquileian. cap. 112. c. Ius p[ro]p[ri]o 3. cap. 177. d. alter-

ius invocat. e aliter eis, t. 1. Cor. 7. g. al. contra-

a Burchardus l. 1. e. 231. Ivo p[ro]p[ri]o 5. c. 243. b al. intitulatur.

c aliter eisdem.] orig. d al. volumus te ordinare.] orig.

e aliter illis.] orig. f An[gel]. 3. c. 174. Polyc. l. 3. tit. 11. g. l. q[ui]tit. 33. Pan[ti]. 3. c. 168. Ivo p[ro]p[ri]o 5. c. 24.

A 2